

GABINET LOGOPEDYCZNY

SALA NR 16 B

LOGOPEDA – NEUROLOGOPEDA
mgr Małgorzata Pawlikowska

„MOWA JEST ZWIERCIADŁEM DUSZY I TRZEBA O NIĄ DBAĆ”
L.Kaczmarek

Mowa odgrywa bardzo ważną rolę w rozwoju psychiki człowieka, spełnia podstawową rolę w regulacji specyficznych ludzkich czynności.

Prawidłowy rozwój mowy dziecka wpływa na globalny rozwój jego osobowości.

Dziecko poznaje otaczający świat dzięki rozumieniu mowy, a umiejętność mówienia pozwala mu wyrazić swoje spostrzeżenia, uczucia, pragnienia.

Rozwój mowy dziecka przyspieszają częste kontakty słowne z otoczeniem.

Zaniedbania w tym względzie mogą spowodować opóźnienie mowy u dziecka lub jej zaburzenia.

Wyróżnia się kilka etapów mowy dziecka:

OKRES MELODII: trwa od urodzenia do ok. 1 r.ż. W komunikacji dziecko posługuje się krzykiem, płaczem, tworami onomatopiecznymi, przez które naśladuje spostrzeganą przez siebie rzeczywistość. W 2-3 miesiącu życia pojawia się głużenie, początkowo ma charakter spontaniczny, a następnie pojawia się jako reakcja na widok bliskiej osoby. Ok. 6 miesiąca życia dziecko zaczyna gaworzyć. Wielką radość sprawia mu parskanie, prychnanie, powtarzanie szeregu sylab. Gaworzenie dostarcza dziecku nowych wrażeń słuchowych.

OKRES WYRAZU: przypada na 2 r.ż.. Maluch rozumie o wiele więcej słów, wyrażeń i zdań, niż jest w stanie sam wypowiedzieć, mówimy wtedy o słowniku biernym. W okresie tym obok istniejących już samogłosek w mowie dziecka doskonali się artykulacja spółgłosek: m, p, b, t, d, n, k, ś, ć, czasem ź, dź. Charakterystyczną cechą wymowy dziecka w tym okresie jest upraszczanie budowy słów przez określanie nazwy wyrazu jego pierwszą lub ostatnią sylabą / daj - da, miś - mi /.

OKRES ZDANIA: przypada na okres ok. 2 - 3 r.ż. Jest to czas budowania zdań. Początkowo są to zdania proste, stopniowo przechodzą w dłuższe wypowiedzi, cztero-pięć wyrazowe. Dziecko rozumie zdania złożone, funkcje przedmiotów, niektóre przymiotniki, rozumie słowa oznaczające kolor, słucha dłuższych opowiadań. Słownik wzrasta do ok. 200 słów. Zapamiętuje wierszyki, zadaje spontaniczne pytania. Często dziecko "poprawia mowę dorosłych", którzy popełniają błąd i wypowiadają przy dziecku wyrazy w sposób spieszczony. W tym okresie poprawnie wypowiada spółgłoski: p, b, m, f, w, k, g, h, t, d, n, l, samogłoski ustne a, o, u, e, y, i, czasem nosowe: ą, ę. Mowa dziecka staje się bardziej zrozumiała.

OKRES SWOISTEJ WYMOWY DZIECIECZEJ: przypada na okres przedszkolny, między 3 a 7 rokiem życia. Dalej wzbogaca się zasób słownictwa, rozwija umiejętność budowania zdań złożonych, następuje dalszy rozwój artykulacyjny. Słownictwo wzrasta, w wieku ok. 4 lat - 900 słów. Dziecko opisuje wiele wydarzeń z przeszłości, poprawnie używa czasu przeszłego i przyszłego. Mówi płynnie i poprawnie.

Czynniki wywołujące zaburzenia mowy mogą być różne, endogenne lub egzogenne. Poziom wymowy dziecka zależy w dużej mierze od jego ogólnego rozwoju, od stanu systemu nerwowego, aparatu słuchowego, sprawności narządów mowy.

Powstawanie głóski opiera się na procesach zachodzących w korze mózgowej, na właściwym funkcjonowaniu analizatorów słuchowych i kinestetyczno-ruchowych mowy. Dlatego też stan wymowy dziecka w wielu wypadkach świadczy o właściwym, lub niewłaściwym rozwoju psychicznym i fizycznym.

Prawidłowe mówienie jest nierozłączne z oddychaniem.

Wszelkie zaburzenia oddechowe wyrażające się m.in.: płytkim, powierzchownym oddechem, utratą pewnej dawki powietrza przed rozpoczęciem mowy, brakiem koordynacji między ruchami oddechowymi klatki piersiowej i powłok brzusznych lub ruchami przepony, mową na bardzo krótkim wydechu itd. mogą powodować rozpad koordynacji wszystkich ruchów, które biorą udział w mówieniu tj. oddechowych, fonacyjnych, artykulacyjnych, mimicznych i gestykulacyjnych a w konsekwencji przyczynić się do powstawania zaburzeń mowy.

Słuch należy do receptorów o dalekim zasięgu i odgrywa u człowieka bardzo ważną rolę. Służy m.in. rozwojowi mowy i porozumiewania się. Mowa rozwijana drogą słuchową jest najważniejszym środkiem kontaktów międzyludzkich, umożliwia przekazywanie informacji, okazywanie empatii względem innej osoby, rozumienie argumentów, uczuć osób z otoczenia, umożliwia zwalczanie nawyków egocentrycznych.

Klasyfikacja wad słuchu:

1. Niedosłuch lekkiego stopnia-21-40 dB

Prawidłowo rozwijające się dziecko nie powinno mieć żadnych kłopotów z kształtowaniem języka i rozwojem mowy. Zachowana jest prawidłowa artykulacja, rytm i intonacja. Mogą być problemy z wysłuchiowaniem głosek wysokich. Dziecko zaczyna tracić zdolność selektywnego słyszenia w hałasie. Jest bardziej zmęczone niż inni. Ponieważ aby rozumieć, powinno być stale skoncentrowane. Nie jest to realne. Często więc niedosłuch nie jest rozpoznawany ani nawet podejrzewany, a dziecko jest oskarżane o „nieuwagę”, czy „brak koncentracji” i pozostawione samo sobie.

2. Niedosłuch średniego stopnia – 41-70 dB

Próg słyszenia jest na poziomie natężenia zwykłej mowy potocznej, odbieranej z ok. 1-1,5 m. W górnym przedziale dziecko może nie dosłyszeć do 100% informacji. U dzieci zawsze konieczna jest rehabilitacja słuchu i mowy w aparatach słuchowych

3. Niedosłuch znacznego (ciężkiego) stopnia – 71-90 dB

Do odbioru mowy konieczne jest odpowiednie wzmocnienie dźwięków, a mowa nie rozwinię się, jeżeli dziecko nie będzie wcześniej aparatowane i właściwie rehabilitowane. Utrata słuchu w okresie perilingwalnym powoduje cofanie się mowy, a powstała po jej wykształceniu- zaburzenia barwy.

4. Niedosłuch głębokiego stopnia- powyżej 91 dB

Wśród dzieci z niedosłuchem powyżej 90 dB spotyka się największe różnice w możliwościach słuchowych. Z chwilą, gdy ubytek słuchu przekracza 90 dB, przy obliczaniu wartości 3 stopni głębokości ubytku słuchu:

I stopień - ubytek 90-100 dB, pole dynamiki ok. 20-30 dB.

Możliwe jest rozumienie mowy z aparatem. Na ogół odbierany jest rytm oraz intonacja. Odbierana jest prawie połowa samogłosek i spółgłosek bez odczytywania z ust oraz ok. 35% rozpoznawane są fonemy w wyrazach i w 50% rozpoznawane są słowa w rozmowie;

II stopień – ubytek 100-110 dB, pole dynamiki ok. 10-20 dB. W aparatach odbierane jest ok. 50% samogłosek i 25% spółgłosek. Bez odczytywania z ust rozpoznawanie fonemów w słowach i słów w rozmowie wynosi ok. 15%;

III stopień - ubytek przekracza 110 dB, pole dynamiki wynosi ok. 5-10 dB. W aparatach odbierane jest ok. 20% samogłosek i 5% spółgłosek, rozpoznawane 5% fonemów w wyrazach bez odczytywania z ust i nie istnieje rozpoznawanie słów w zdaniach.